

Особливості комунікації українських літераторів у соціальній мережі «Фейсбук»

Т. І. Сашук

Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна
Corresponding author. E-mail: tas_ya@ukr.net

Paper received 30.05.20; Accepted for publication 18.06.20.

<https://doi.org/10.31174/SEND-HS2020-231VIII39-14>

Анотація. У статті виділено особливості комунікації українських літераторів з читачами на особистих сторінках у найпопулярнішій в Україні соціальній мережі «Фейсбук». За об'єкт дослідження обрано фб-сторінки двох авторів, які водночас є і літераторами, і науковцями, і викладачами вишів. Під час аналізу допису як основного жанру соціальних мереж на прикладі фб-сторінок літераторів уточнена й розширена його класифікація. Також виділено стилістичні особливості авторського письма обох літераторів, якими позначені їхні дописи й коментарі.

Ключові слова: комунікація в «Фейсбук», особиста сторінка в «Фейсбук», жанри соціальних мереж, автор-літератор, допис, коментар.

Вступ. На сьогодні комунікація в соціальних мережах є частиною життя пересічного дорослого громадянина, який користується Інтернетом. Особливої ваги й актуальності набуло онлайн-спілкування з уведенням карантинних заходів у зв'язку з пандемією Covid-19. Карантин, уведений в Європі, зокрема і в Україні, у березні 2020 року став об'єктивною причиною для постійного користування Всесвітньою мережею. Адже різке обмеження не лише можливостей зустрічатися, а й навіть вільно пересуватися привело до актуалізації спілкування за допомогою новітніх технологій, а також в уже звичних соціальних мережах. Тож поширена в Україні соціальна мережа «Фейсбук» для багатьох стала щоденним «місцем зустрічі», а для багатьох користувачів – можливістю висловити свої думки, бажання, емоції.

З огляду на ці обставини актуальність обраної теми статті визначається такими чинниками: по-перше, «Фейсбук» – найбільш поширена в Україні соціальна мережа, у якій мають свої сторінки публічні українці, зокрема й літератори; по-друге, в нинішніх умовах засилля копірайтерства постає питання щодо того, яким чином – безпосередньо чи опосередковано – відбувається комунікація авторів-літераторів зі своїми читачами на фб-сторінках; по-третє, в умовах карантину комунікація літераторів на сторінках найпопулярнішого в Україні «Фейсбуку» повинна маркуватися певними особливостями.

Короткий огляд публікацій з теми. Соціальні мережі в світі та в Україні сьогодні вивчають багато науковців, зокрема: Д. Бойд, О. Горошко, О. Дзюбіна, Н. Еллісон, О. Жигаліна, С. Нерян, М. Ульянова, С. Форманова та ін. При цьому найчастіше в соціальних мережах досліджують політичну комунікацію, зокрема такі вчені: О. Боднарчук, Л. Івашук, Т. Неприцька, І. Парфенюк та ін. Роль автора в соціальних мережах висвітлюють такі дослідники: С. Водозазька, К. Горська, А.-Р. Лозинський, Т. Максимова та ін.

Мета статті – з'ясувати особливості комунікації українських літераторів з читачами на особистих сторінках у соціальній мережі «Фейсбук».

Об'єкт дослідження – особисті сторінки українських літераторів у соціальній мережі «Фейсбук».

Предмет дослідження – особливості комунікації

українських літераторів на особистих сторінках у соціальній мережі «Фейсбук».

Матеріали й методи. У нашому дослідженні використані такі загальнонаукові методи, як спостереження, опис, синтез, аналіз, а також спеціальний метод кількісного контент-аналізу з елементами якісного, що спрямований для встановлення особливостей комунікації українських літераторів з читачами на особистих сторінках у соціальній мережі «Фейсбук».

Результати та їх обговорення. Перш ніж перейти до практичної частини дослідження, зупинимося на деяких теоретичних аспектах. З огляду на те, що сьогодні в соціальних мережах часто заявлений власник сторінки не завжди є автором більшості матеріалів, визначальним для нас є поняття автора, якому в довідковій літературі дають такі визначення: «митець, котрий реалізувався у літературному чи будь-якому іншому художньому творі» [4, с. 12] або «творець художнього, мистецького або публіцистичного твору, наукового дослідження, проекту, винаходу тощо [1]. Остання дефініція досить широка й розлога, тому в нашій розвідці ми будемо вживати термін «літератор» у значенні «автор-літератор».

Також зупинимося на визначенні поняття «копірайтинг», яке тлумачиться як «написання текстів рекламного характеру для цілей маркетингу, з їх подальшим поширенням на друкованих матеріалах, інтернет-сторінках, рекламній атрибутиці та за умови усного цитування» [3]. При цьому варто акцентувати увагу на тому, що основна мета копірайтингу – популяризувати когось чи щось та стимулювати до певних дій. У соціальних мережах значну кількість сторінок ведуть професійні «райтери», які, звісна річ, не оприлюднюють своїх імен. Їхні матеріали вирізняються чіткою композицією, стрункою структурою, вдало підібраними стилістичними засобами, інакше кажучи, правильністю й своєрідною інформаційною «сухістю». Адже за цими «рівенькими» рядками не проглядається особистості автора, його індивідуальності. З огляду на обраний нами об'єкт дослідження – фб-сторінки авторів-літераторів – такі «причесані» й «прилизані» матеріали, якщо не назвати їх душевно вихолощеними й стилістично порожніми, на нашу думку, не повинні мати місця в царині митців слова.

В Україні поважним джерелом інформації є соціа-

льна мережа «Фейсбук», на офіційних сторінках якої «публічні особи повідомляють оперативну інформацію, роблять заяви, реагують на актуальні події тощо» [6, с. 68]. Варто зазначити, що роль «Фейсбуку» в спілкуванні народних депутатів України зі своїми виборцями ми проаналізували в попередній розвідці та встановили «пряму залежність між професійною комунікативною компетентністю, сформованою на основі професійної діяльності, а не здобутого ступеня вищої освіти, та рівнем їх спілкування з виборцями» [9, с. 11]. Найближче до об'єкту нашого теперішнього дослідження – фб-сторінок літераторів – є стаття А.-Л. Р.Лозинського, який показує діяльність А. Куркова в «Фейсбук», та С. Нерян, яка наводить приклади дописів С. Жадана, В. Яворівського, О. Забужко [6], а також І. Карпи, Люко Дашвара, А. Любки, братів Капранових [7].

За словами Ю. Данька, «поява нового особливого середовища проживання людини вже призводить до змін сформованих в соціумі архетипів і форм соціальних взаємодій» [2, с. 184]. Варто уточнити, що під «особливим середовищем проживання» автор має на увазі соціальні мережі. І таким досить звичним середовищем сьогодні стала соціальна мережа «Фейсбук». Особливо почастішало й поглибилося спілкування за допомогою соціальних мереж у часи карантину, що зумовлено об'єктивною причиною – різким обмеженням у живому офіційному й неофіційному спілкуванні чи взагалі його відсутністю.

Основний жанр, що лежить в основі соціальних мереж, у сучасній науковій літературі має кілька назв – «пост» та «авторська замітка» [11, с. 107], а також допис [6, с. 68]. Ми зупинимось на останньому терміні – допис. При цьому одеська дослідниця С. Нерян пропонує класифікувати дописи таким чином: дописи-повідомлення, дописи-пояснення, дописи-звіти, дописи-прохання, дописи-емоції, дописи-вітання [6, с. 68]. Ця класифікація ляже в основу нашого дослідження фб-сторінок українських літераторів.

Для аналізу комунікації на фб-сторінках літераторів нами обраний такий відтинок часу: від 1 березня до 1 травня 2020 року, що охоплює як «докарантинний час» в Україні, так і карантин у межах Європи. Так, в Україні карантин без послаблень тривав два місяці – від 12 березня до 12 травня 2020 року.

За перший об'єкт нашого дослідження взята фб-сторінка львівського літератора, члена Асоціації європейських письменників, лауреата Народної Шевченківської премії та премії англійського ПЕН-клубу, Всеукраїнських літературних премій імені Василя Симоненка, імені Бориса Нечерди, імені Маркіяна Шашкевича, імені Григорія Сковороди, міжнародної літературної премії імені Миколи Гоголя «Тріумф», доктора наук із соціальних комунікацій Ігоря Павлюка. Станом на 25 травня 2020 року на його сторінці зафіксовано 4927 фб-друзів [8]. З огляду на обмеження щодо особистих акаунтів у 5000 друзів, то в пана Ігоря їх майже максимальна кількість. При цьому варто зазначити, число «фейсбучних друзів» в І. Павлюка зростає практично щодня. Перейдемо до аналізу особистої фб-сторінки Ігоря Павлюка для виявлення особливостей його комунікації з читачами впродовж зазначеного вище періоду.

1. **Дописи-повідомлення** на фб-сторінці літератора І. Павлюка пропонуємо класифікувати на:

а) повідомлення-новину, як наприклад: про нове число майже рідного часопису: «Вийшло друком свіже число рідного мені журналу «Всесвіт» (<https://www.facebook.com/Vsesvit.Ukraine>), до кількох матеріалів якого причетний і аз грішний, зокрема перекладів файної прози китаянки Їцзін Ван та Бориса Фінкельштейна, від співтворчості з якими одержав катарсис Всесвітнього масштабу. Будьмо і тримаймося! Бережімо всесвіти наших душ. Щиронаш П.» (27.03.2020); про пісні на вірші автора-літератора: «Побільшало приємних творчих сюрпризів мені. Чи то весна причина цього, чи карантин, чи просто народна любов до моєї творчості (кх-кх...): то рецензії пишуть, то пісні на мої слова... Оце зранку одержав цілий кліп від **Олексій Тичко**: пісня на мій вірш "Метелик", яку створив і виконав Остап Печарський. Дякую всім за співтворчість. Будьмо і тримаймося!» (14.04.2020); про друк перекладів поезії І. Павлюка за кордоном: «Святкова новина надійшла мені із зарубіжжя, зокрема від **Jeton Kelmendi**. Будьмо і тримаймося! Вдячний щиронаш Ігор Павлюк (16.04.2020); про нову книгу з передмовою пана Павлюка, якій він щиро радіє та вітає автора: «Бувають часи в літературі (загалом у мистецтві), коли андеграунд стає авангардом. Щойно одержав книгу **Олександр Сопронюк** (Сопронюк О. Туман: Поезії: Вінниця: ТСВ «ТВОРИ», 2020. – 144 с.), до якої написав передмову. Це саме те: андеграунд-авангард. Післямова – **Євген Пашковський**, ілюстрації – **Володимир Гарбуз (Владимир Васильевич Гарбуз)**. Вітаю Сашка, учасник Книги і увесь сучасний літ з знаковою подією! Будьмо і тримаймося!» (25.04.2020);

б) повідомлення-поезію з так званним «переднім словом», тобто з кількома фразами, які виконують роль вступу до вірша. Така «передмова» в пана Павлюка досить часто позначена гумором, як-от: «Чує моя душа, що для повного щастя Вам, дорогі мої, хороші, ще мого вірша бракує, який мені сьогодні приснився... "Чим багаті... з тим і в гості", – як казала моя бабуся...» А далі сама поезія: «Давно живу на дивній цій землі, | Де сніг скрипучий... три сосни під хатою... | І яблуко червоне по столі | Качаю – наче сни дитячі згадую...» (12.03.2018). Варто зазначити, що ця поезія написана 2 роки тому, а шановному автору допоміг її знати «Фейсбук» – запропонував як спогад. Можна навести й інший приклад вступу до вірша, запропонованого «Фейсбуком» як спогад, зокрема: «Хотів сьогодні поставити свіжий мій вірш, але ФБ пропонує минулорічний. Прочитав. Не постарів, бачу...» І далі така поезія: «Ще квіти не пахнуть. | Ще пахнуть останні сніжинки. | Дорога вже є. | Але Шляху немає іще. | Розбиті дзеркала озер. | Наче хліба шкуринки – вже птиці... | І тягне до щему дощем» (31.03.2020). Також І. Павлюк пропонує читачам «Фейсбуку» уривок з роману у віршах як цілющий засіб: «Уривок із мого роману "Паломник" (Ігор Павлюк. Паломник: Роман-медитація у віршах. – Київ: Видавництво «ФОРМ Ретіров Тетяна», 2018. – 224 с.) пропоную безкоштовно – як мікстуру... тим, у кого душа болить...» (18.04.2020);

в) повідомлення-поезію без вступу, як наприклад,

написана й оприлюднена в цей же день: «Маю досвід душі: | Все во благо на Божій дорозі. | Світ пішов не по ній. | Світ пішов не туди. | Заблудив... | Тому в січні ми маєм | Травневі задимлені грози, | А у квітні – | Земля без святої води...» (20.04.2020). Це лише початок поезії. Варто відзначити, що вірш відповідає і порі року, і насущній проблемі – відсутності дощів, тобто поезія на злобу дня з філософським осмисленням сенсу буття. Так митець слова спілкується зі своєю читацькою аудиторією, надихаючи її на глибокі роздуми в цей «затишний» карантинний час.

Варто відзначити, що в часи карантину в І. Павлюка з'явився новий цикл – «Фейсбучні вірші», або «Із моїх фейсбучних віршів-антидепресантів», започаткований, як нам вдалося встановити, 22.04.2020. Це зазвичай чотиривірш з відповідно підібраними зоровими образами у вигляді 1-2 світлин чи картинок. Наведемо кілька прикладів таких антидепресивних віршів: «Мов жертвоне ягнятко, | щасливий поет молодий. | Бо не знає, хто він, і куди, і навіщо, для кого. | Як над полум'ям крові волосся засвітиться дим, – | Уже пізно мовчати. То й мека до біса чи Бога» (24.04.2020); «Я поринув у глибини духу, | Головою відштовхнувся від дна. | Виринаю без пера і пуху, | Але із плящиною вина...» (27.05.2020); «Люди можуть себе привітати: | Хоч без крил – досягли висоти. | Ну а той, хто не вмів літати, | Мусить вшир чи углиб – та рости» (29.05.2020). І це лише кілька прикладів з циклу віршів-антидепресантів І. Павлюка;

г) повідомлення-прозу, точніше уривок прозового твору, який автор зазвичай подає зі вступом, частогусто більш розлогим, аніж до віршів. Це пояснюється тим, що читач не звик до прози з-під пера поета Павлюка. З іншого боку, і сам митець слова досить несміливо, хоч і з усмішкою, пропонує своїм читачам прозові уривки: «Вірші мої люблять добрі люде. Це я відчуваю. Спробую гніздити на ФБ уривки моєї прози. Будете бити, чи ще ніжніше любити?.. Люблю милосердну любов. Хоча готовий уже до всього у цьому світі. Дай Бог здоров'я те щастя пережити! Отож. Уривок із – Павлюк І. Вирощування алмазів. Філософський роман / Ігор Павлюк. – Львів: Априорі, 2016. – 216 с.» (28.03.2020). Іншого разу вступне слово до уривку досить коротке, зокрема: «Трохи душевної прози у передпасхальні дні... Уривок із повісті: “Біографія дерева племені поетів: Проезія: [Повість]. – Львів: Сполом, 2003. – 160 с.»» (11.04.2020). Третій уривок починається як виконання даної обіцянки: «Обіцяв фейсбучному товариству, що уривки з моєї прози поститиму у піст. То тримайте уривок ще одного мого роману – “Мезозой” (Ігор Павлюк. Мезозой: Роман. – Чортків: Золота Пектораль, 2018. – 288 с.) (01.04.2020).

2. Дописи-вітання на фб-сторінці І. Павлюка також можна поділити на кілька видів:

а) з нагоди певного свята, як наприклад, Дня письменника: «Із Всесвітнім Днем письменника, письменні Ви наші!..» + вірш (03.03.2020); 8 березня, яке для частини жінок досі залишається приводом для привітання: «Вітаю усіх Жінок з весною думок і почуттів! Бажаю стільки здоров'я – щоби пережити те Щастя, яке Ви, дорогі “красиві наші половинки”, собі придумали! І знову не вірте Змію!.. Будьмо і тримаймося!

Ваш Ігор» (08.03.2020); Дня поезії: «Усіх Поетів, Муз, Пегасів та Читачів зі Святом Поезії! Тим, хто у цей день пішов Додому, як Микола Пшеничний, Земля нехай буде Небом» (21.03.2020);

б) як ранкове привітання, як-от: «Доброго ранку і веселого дня, людство» (04.03.2020), до якого додана світлина з посиланням на статтю про наближення до Землі небезпечного астероїду. Тобто в такому привітанні вбачаємо легкий гумор та іронію, якими пан Павлюк намагається розвеселити своїх читачів.

3. Дописи-подяки в І. Павлюка мають конкретних адресантів, серед яких є й особистості, й організації: «Щиро дякую Ігореві Фарині та рідній Золотій Пекторалі за рецензію на мій роман “Мезозой”. Будьмо і тримаймося!» (18.03.2020), Наступна подяка також за рецензію, але вже на книгу лірики, як зазначено в назві: «Христос воскрес! Щиро дякую **Антоніна Царук** та Українська літературна газета за Увагу до моєї душевно-духовної дитини». Йшлося про рецензію А. Царук «Зоря над чорними льонами крізь шиби давньої корчми» на збірку І. Павлюка «Чорний лев» (21.04.2020). Варто зазначити, що назви адресантів вжиті в називному відмінку, оскільки це гіперпосилання, за якими можна перейти на відповідні сторінки соціальних мереж чи сайти.

4. Дописи-відповіді на прохання «фейсбучних друзів» (вслів пана Павлюка) мають досить різний характер, як наприклад: «Оновив обкладинку, бо запитують, де моя найсвіжіша книга лірики “Чорний лев”. Отут вона. Шоста зліва. Правда, не помістилися інші, як “Магма”, наприклад... Нехай зачекають. Ще ж не вечір...» (21.03.2020)». Варто пояснити, що І. Павлюк показав книгу досить оригінально – зробив світлину своєї книжкової полицки, на якій виставлений довгий ряд книжок власного авторства. Тож знову в літератора підхід не без гумору: запитали, де книга, то я вам і показав її... на світлинці. Інша відповідь митця слова на прохання читачів: «Запитують спрагли читачі, де можна почитати мої вірші, не відходячи від Гугла... А хоч би тут спочатку...» (23.03.2020). І далі подане посилання на Письменницький портал, зокрема на сторінку І. Павлюка, яка знайомить читача зі зразками поетової творчості.

5. Дописи-посилання на мас-медійні матеріали з власною особою чи творчістю, зокрема: на друк цього ж дня в електронному виданні «Волинь» Павлюкової поезії «Жінка», присвяченої коханій дружині Людмилі Павлюк (29.03.2020); на запис програми «Профілі з Ігорем Куликом» за власної участі, що літератор подає не без гумору: «Корисно послухати інколи бувалих людей» (04.04.2020); на власну сторінку з поезією, що міститься на сайті Національної спілки письменників України (09.04.2020).

6. Допис-художній образок є поодиноким явищем і з'явився під впливом «фейсбучної моди», як зізнається сам автор: «Пішла нині мода писати і виставляти у ФБ художні образки про своїх бабусь, тіток... Так-от згадав я щойно і про свою бабуся, коли, йдучи купити хліба, зустрів блудного, нещасного на вигляд, ката біля нашого будинку. Кинув котові шматок насущного. Він понюхав. Вдячно-вдячно подивився мені в очі. Але не їв. Спокійно пішов собі. “О, коте! – казала моя бабуся у таких випадках, - то ти не голодний, якщо

хліба їсти не хочеш!» Мені (за Тарасом Шевченком) «так любо, любо стало», що й аз грішний доброту душевну ще не втратив у цьому світі... і що кіт не голодний, хоча й нещасний... і бабуся згадана онуком тихим словом... Думаю про всіх них зараз... Відчуваю, що й вони за мене моляться. Особливо кіт... який ще ніколи стільки сумних людей у масках не бачив...» (10.04.2020).

7. Дописи-емоції, які, на наш погляд, є короткими й влучними дописами з гумористично-іронічним забарвленням, наданими до певних світлин чи картинок для створення доброго настрою, як-от: «Золота молодь» до фото з маленькими яскраво-жовтими качатами (02.03.2020), «Земляки нічоенько співали, коли мені 6 рочків було... Великом на їх концерти їздив оце...» до власного фото в дитинстві (11.04.2020).

Отже, на особистій фб-сторінці І. Павлюка міститься 105 власних дописів (46 у березні, 59 у квітні), з яких 58 дописи (24 в березні, 34 – у квітні) містять вірші або посилання на вірші. Тобто більше половини дописів літератора містять його визначальну рису – поезії. При цьому в пасхальні дні І. Павлюк пропонував читачам по 4-5 дописів з відповідними поезіями – як свіжими, так і зі спогадів «Фейсбука».

Класифікація дописів у соціальних мережах, запропонована С. Нерян, уточнена й розширена на основі аналізу особистої фб-сторінки І. Павлюка. Також з'ясовано, що ці класифікації не збігаються і не повинні збігатися, оскільки С. Нерян аналізувала комунікацію саме «відомих публічних осіб» [6, с. 67], а ми – літератора, науковця, перекладача з численними преміями, тобто також досить відомого й шанованого.

Продовжуючи аналіз комунікації на фб-сторінках, варто зазначити, що більшість дописів супроводжуються так званими «лайками», або уподобаннями, які можна поставити натиском однієї кнопки, а головне – коментарями. Добрий коментар – це своєрідний витвір словесного мистецтва. Тож детальніше зупинимося на визначенні терміна «коментар». Як підсумовує на основі лексикографічних джерел С. Форманова, коментар – це «пояснення, тлумачення якого-небудь тексту, що дає можливість зрозуміти історичні, географічні, соціальні і т. ін. події у текстовому просторі, що уможливорює висвітлення і з'ясування певних особливостей епохи, актуалізованих у художньому дискурсі, й роз'яснювальні або критичні зауваження з приводу яких-небудь подій, явищ, що дає підстави кожному членові соціуму висловити свою думку й своє ставлення то реальних сучасних подій» [12, с. 84]. Зрозуміло, що у цьому досить розлогому визначенні йдеться про коментарі загалом. Проте його можна застосувати також і до коментарів у соціальних мережах. За словами С. Форманової, коментар є мовленнєвим жанром, зокрема «надзвичайно поширеною формою комунікації й органічно вписується в сучасну мовну культуру, посідаючи певне місце в ієрархії мовних жанрів віртуального дискурсу» [12, с. 87]. Тож звернемося до коментарів у соціальних мережах, які містяться на сторінках літераторів.

На фб-сторінці пана Павлюка знаходимо цікавий спосіб коментування. Автор виставляє спочатку посилання на матеріал, що привернув його увагу, а далі

пише коментар, як наприклад, до статті про барана Шрека, який став свого часу досить відомий у Новій Зеландії, бо вижив серед вовків і навіть був вигнаний ними завдяки своїй товстій вовні, яка відросла упродовж 6 років вільного життя та яку хижакі не могли прокусити. Тож цей коментар пана Павлюка звучить як мораль у байці: «Коли Ти траводійний, то іди в гори, будь вільним, але нарошуй шерсть – щоби не з'їли тебе...» (14.03.2020).

Відзначимо ще одну характерну ознаку фб-комунікації І. Павлюка – це стилістичні засоби, зокрема часто вживаний неологізм, яким автор підписує більшість дописів, як-от: «Щиронаш Ігор Павлюк» чи «Щиронаш ІП.», майже традиційне побажання наприкінці багатьох дописів: «Будьмо і тримаймося».

З метою розширення об'єкту дослідження й порівняння з комунікацією іншого літератора, звернемося до аналізу фб-сторінки запорізького поета, члена Національної спілки письменників України, члена правління Товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка, автора історичного роману у віршах «Україна козацька», доктора політичних наук, кандидата історичних наук, професора Валентина Северинюка [10].

Попри те, що сторінка пана Северинюка не містить ні стільки дописів, як у пана Павлюка, ні «фейсбучних друзів» (лише 297 чол. станом на 25.05.2020), проте авторський стиль літератора відчутний з перших рядків спілкування. Тож на особистій фб-сторінці В. Северинюка знаходимо такі види дописів:

1) дописи-повідомлення про появу власного вірша у відповідь на актуальну потребу: «Підтримую ініціативу запорізького письменника Пилипа Юрика “ударити гумором по коронавірусу і карантину!” Зі свого боку, пропоную: «ПРО КОРОНАВІРУС, І ЯК ДЕХТО З НИМ БОРЕТЬСЯ»: «Робімо так, як лікар каже, | і влада, хоч яка вже є; | і гумор вузлика зав'яже – | всяк в ньому найде щось своє...» (26.03.2020);

2) дописи-вітання, зокрема з Днем письменника: «Вітаю Товариство причетних до ПИСЬМЕННИЦЬКОЇ ПРАЦІ! До речі, у XIX ст. в українській мові вживали слово “ПИСАЛЬНИКИ”. Та важлива не назва, а суть. Аби потім не отримати “по заслугі”, як ті “ПИСАРЧУКИ” у пеклі, котрих І. Котляревський згадав в “Енеїді”...» (03.03.2020). Шрифтове оформлення залишаємо авторським;

3) дописи-нагадування з нагоди певної дати, зокрема досить близької літератору: «Сьогоднішній ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ ПОЕЗІЇ як нагадування про ВИСОКУ ДУХОВНУ МІСЦЮ ПОЕТА! Про це – Іван Франко: що не слово – то правда! Іван ФРАНКО. «Поете, тям, на шляху життєвому...»: «Поете, тям, на шляху життєвому | Тобі перлини-щастя не знайти, | Ні захисту від бурі, злив і грому...» (21.03.2020);

4) дописи-нагадування про історичні події (тут літератор В. Северинюк проявив себе як історик за першим фахом та справжній українець): «ЗГАДАЙМО, УКРАЇНЦІ! 5 квітня 1710 р. у м. Бендери (сучасна Молдова) гетьман Пилип Орлик разом з іншою козацькою старшиною уклав видатний політико-правовий акт конституційного змісту «Pacta et Constitutiones legum libertatumque Exercitus Zaporoviensis» («Угоди та установлення законів і волюностей Війська Запорізького») (05.04.2020).

Отже, на фб-сторінці В. Северинюка додався ще один вид дописів, якого не було ні в класифікації С. Нерян, ні на фб-сторінці І. Павлюка, – це допис-нагадування про певні дати, події, свята. У пана Северинюка як професійного історика й літератора за покликом душі це якраз події близьких тематик.

Впадає в око мистецтво коментування В. Северинюка, що передбачає не лише написання коментарів, а й надання відповідей на них, тобто своєрідне ведення діалогу в коментарях. Так до допису-вітання з Днем поезії пан Северинюк на коментарі читачок: «Дуже дякую, пані Наталіє, за такі романтично-чуттєві образи! “Парнаська панночка”, як про неї писав І. Котляревський – таки неперевершена спокусниця! А ще в “Енеїді” про неї сказано: “Гей, музо, панночко цнотлива, | Ходи до мене погостить! | Будь ласкава, будь не спесива, | Дай поміч мні стишок зложить!” Неповторна класика!» Далі митець слова відповідає цій же читачці з досить скромною оцінкою своїх талантів, зокрема: «Ні, я не доріс до “ліворуких”, бо, кажуть, що вони – дуже талановиті люди. Але для творчості головне – дух, серце, клепка в голові та ще ласка Божа, а у них рук немає – є крила. Аби лиш пара, бо одне не потягне, так само, як одна бджола меду не носить». Цікаво, що в третьому коментарі-відповіді В. Северинюк для ілюстрації своєї думки звертається до фольклору: «То нічого: справжній талант завжди себе виявить. “Орлиний клекіт з-під хмари чути” (укр. прислів'я)». На коментар до цього допису іншої читачки літератор відповідає досить коротко, але влучно: «Творчість – це велика вітха!» Цей вислів можна вважати крилатим (21.03.2020).

Крім того, серед власних коментарів на фб-сторінці В. Северинюка виділяємо такі їх види:

1) коментар-подяка до допису професійної журналістки О. Гладій про запис авторської програми «Палітра», присвяченої в шевченківські дні «актуальності поетичної спадщини Тараса Шевченка в сучасних історичних і політичних умовах України», у якій шановним гостем і компетентним експертом був професор В. Северинюк: «Дякую, пані Оксано, за високопрофесійну допомогу в підготовці цієї передачі. ЗАПРОШУЮ УСЕ МЕРЕЖЕВЕ ТОВАРИСТВО разом поміркувати над вельми актуальною темою: “СЛОВО ПОЕТА ПРОТИ ДЕСПОТИЗМУ САМОВЛАДДЯ”. Переконаймося, що Тарас Шевченко на 100% – наш сучасник! Відкривайте звуковий файл за наведеним посиланням» (10.03.2020);

2) коментар-пояснення пана Северинюка до участі у великодньому випуску програми «Палітра»: «Дорогі друзі і всі, хто матиме бажання послухати у радіопередачі “Палітра” мій вірш “Горстка”. Цей образ і поетичний рядок (як цитату) я запозичив у великого Подвижника Духу Василя Стуса з його вірша, присвяченого Аллі Горській: “Бо – горстка нас. Малесенька щопта. | Лише для молитов і сподівання. | Застерігає доля нас зарання, | Що калинова кров – така густа, | Така крута, як кров у наших жилах”. Більш точно про Таких Людей не скажеш. Нехай пам'ять про них не згасає!» (19.04.2020); також знаходимо приклад коментаря-пояснення в поетичній формі, доданого навіть до оновленої обкладинки на фб-сторінці В. Северинюка: «Дзвоник конвалії, умиті росами, – |

світ не витворив чистішої краси! | Як надихатись, скажи, твоїми косами?! | Як напитися з тих дзвоників роси?!» (04.04.2020);

3) коментар-діалог двох українських літераторів, спровокований віршем-антидепресантом з циклу «Фейсбучні поезії» І. Павлюка, що починається таким рядком: «Я поринув у глибини духу...»

Северинюк В.: «Горю, з твого дозволу, відповідаю гумором – на гумор: “Я поринув у глибини духу...”»: «Виринаю – всюди океан! | Озирнувся – пляшка! (Бл...-муха!) | А при ній – закуска і стакан. | Дивна качка дупою до неба | і ведмедик, схожий на Covid...». Павлюк І.: «Файно, Валентине! Пародія на пародію – це завжди класно!» Северинюк В.: «Дай Боже нам радіти з простих речей!» Павлюк І.: «Зі складних також. Хоча Всевишній все потрібне створив простим. Плувають біси». Северинюк В.: «Дарма стараються: Біс пхає пику у будь-що, | блоха, а рядиться в кожуха. | Та не годиться ні на що, | як поставляє супроти Духа, | лякається, мов віл обуха, – | дрібнота, порох, аніщо! | Будьмо!» (27.04.2020);

4) коментар-емоція – це короткий і влучний коментар В. Северинюка до малюнку з українською хаткою, драбинкою з'єднаною з місяцем: «Як просто! Як глибоко! Як щемливо!» (16.03.2020);

5) коментар-відповідь до обкладинки з конваліями: «Творчість допомагає жити. Твори!» (04.04.2020).

Висновки. Отже, на основі аналізу особистих фб-сторінок двох літераторів І. Павлюка та В. Северинюка нами з'ясовано: по-перше, що найпопулярніша в Україні мережа «Фейсбук» є значною частиною життя не кожного літератора (для І. Павлюка – так, для В. Северинюка – ні, про що свідчать кількість дописів на їхніх фб-сторінках); по-друге, що комунікація повністю ведеться самими авторами й, відповідно, не має будь-яких «слідів копірайтингу» (ні чужого, ні власне авторського); по-третє, суто карантинними особливостями комунікації в соціальній мережі названих літераторів є такі: започаткований під час карантину цикл поезії «фейсбучні вірші», призначення яких – бути антидепресантами; частіше спілкування з «фейсбучним товариством» та презентація нових поетичних творів, а також уривків прозових; відсутність дописів-повідомлень про офлайн-події. Загалом, як дописи, так і коментарі обох літераторів відзначаються витонченим розмовно-художнім стилем з гумористично-іронічним відтінком й авторськими неологізмами в І. Павлюка та історичним багажем і добірним мовленням, щедро пересипаним зразками усної народної творчості, у В. Северинюка.

Крім того, у результаті опрацювання фб-сторінок літераторів нами уточнена й доповнена класифікація дописів у соціальних мережах, зокрема виділені такі їх види: дописи-повідомлення, що поділяються на повідомлення-новини, повідомлення-поезія та повідомлення-проза із вступом чи без них; дописи-вітання з нагоди певного свята чи як побажання доброго дня; дописи-подяки; дописи-відповіді на прохання «фейсбучної аудиторії»; дописи-посилання на мас-медійні матеріали про себе чи про власну творчість; дописи-художні образки; дописи-нагадування про певні дати чи історичні події; дописи-емоції, які призначені за

допомогою добірного гумору чи легкої іронії підняти настрої читачької аудиторії. Також коментарі на фб-сторінці В. Северинюка ми класифікувати таким чи-

ном: коментар-подяка, коментар-пояснення, коментар-діалог, коментар-емоція та коментар-відповідь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Автор. Велика українська енциклопедія. <https://vue.gov.ua/автор>.
2. Данько Ю. Соціальні мережі як форма сучасної комунікації: плюси і мінуси. Сучасне суспільство. 2012. Вип. 2. С. 179–184.
3. Копирайтинг. URL: <http://ocopywriting.com/kopirajting-osnovy/chto-takoe-kopirajting-i-rerajting/>
4. Літературознавчий словник-довідник. За ред. Р. Гром'як, Ю. Ковалів. Київ: Академія, 1997. 752 с.
5. Лозинський А.-Л. Р. Реалізація автора в мережі: новітні можливості сьогодення. Наукові записки. 2017. № 1. С. 228–237.
6. Нерян С. Допис у соцмережі як мовленнєвий жанр інтернет-комунікації. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2018. Т. 1. Вип. 34. С. 66–70.
7. Нерян С. Полілогізм комунікації в соцмережах: форми і жанри. Діалог: Медіастудії. 2018. № 24. С. 129–141.
8. Павлюк Ігор. URL: <https://www.facebook.com/ihor.pavlyuk>
9. Сашук Т.І. Комунікативна компетентність у політичному дискурсі (на прикладі офіційних сторінок народних депутатів у соціальній мережі «Фейсбук»). Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2020. № 2 (42). С. 4–13.
10. Северинюк Валентин. URL: <https://www.facebook.com/severyniuk>
11. Ульянова М.А. Класифікація жанров Інтернет дискурса. Lingua mobilis. 2014. № 3 (49). С. 102–110.
12. Форманова С. Коментар у соціальних мережах як мовленнєвий жанр. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2019. Вип. 70. С. 78–90.

REFERENS

1. Author. Great Ukrainian Encyclopedia. Available at: <https://vue.gov.ua/автор>.
2. Danko Yu. Social networks as a form of modern communication: pros and cons. Modern society. 2012. Is. 2. P. 179–184.
3. Copywriting. Available at: <http://ocopywriting.com/kopirajting-osnovy/chto-takoe-kopirajting-i-rerajting/>
4. Literary dictionary-reference book. For order. R. Gromyak, Y. Kovalev. Kyiv: Academy, 1997. 752 p.
5. Lozynskyy A.-L. R. Realization of an author in the network: modern innovation possibilities. Scientific papers. 2017. № 1. P. 228–237.
6. Nerian S. Polylogism of communication in social networks: forms and genres. Dialogue: Media studios. 2018. № 24. P. 129–141.
7. Nerian S. Dokument in the social network as a speech genre of Internet communication. Scientific Bulletin of Kherson State University. 2018. 1. Is. 34. P. 66–70.
8. Pavlyuk Ihor. Available at: <https://www.facebook.com/ihor.pavlyuk>.
9. Sashchuk T.I. Communicative competence in political discourse (on the example of the official pages of people's deputies on the social network «Facebook»). State and regions. Series: Social Communications. 2020. № 2 (42). P. 4–13.
10. Severyniuk Valentyn. Available at: <https://www.facebook.com/severyniuk>.
11. Ulyanova MA Classification of genres of Internet discourse. Lingua mobilis. 2014. № 3 (49). P. 102–110.
12. Formanova S. Commentary on social networks as a language's genre. Visnyk of the Lviv University. Series Philology. 2019. Is. 70. P. 78–90.

Features of communication of Ukrainian writers in the social network «Facebook»

T. I. Sashchuk

Summary: The article highlights the peculiarities of communication between Ukrainian writers and readers on the personal pages of the former in «Facebook» – the most popular social network in Ukraine. The object of the research is the «Facebook» pages of two authors, who are at the same time writers, scientists and university professors. While analysing a social media post as a main genre of social networks (using the example of FB-pages of writers) its classification is specified and expanded. The article also highlights the stylistic features of both author's writings, which be echoed in their posts and comments.

Keywords: communication in «Facebook», personal page in «Facebook», genres of social networks, author-writer, post, comment.